

На основу члана 77. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 – др. закон и 47/18), као и чл. 32, 34. и 41. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), члана 3. Правилника о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката ("Службени гласник РС", број 51/19), Министарство рударства и енергетике објављује

Обавештење да отпочиње израда Нацрта Закона о рударству и геолошким истраживањима као и полазне основе за његову израду

1. Приказ проблема који закон треба да реши и њиховог узрока

Минерални и други геолошки ресурси представљају природна богатства од општег интереса и у складу са Уставом Републике Србије, налазе се у државној својини. Из уставног начела произилази обавеза државе да обезбеди рационално коришћење, заштиту и очување ових ресурса, водећи рачуна о интересима садашњих и будућих генерација.

Постојећи Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, бр. 101/2015, 95/2018 – др. закон и 40/2021) представља нормативни оквир којим је уређена област геолошких истраживања и рударства, али се током примене показала потреба да се законски оквир усклади са савременим изазовима у управљању минералним ресурсима и новим стандардима у области одрживог рударства, са посебним освртом на заштиту животне средине. С тим у вези, јавила се потреба за израдом новог Закона о рударству и геолошким истраживањима.

Поред наведеног, израда новог закона усмерава се и на усклађивање националног законодавства са прописима и стандардима Европске уније, нарочито у делу који се односи на управљање критичним и стратешким минералним сировинама, одрживи развој и циркуларну економију. На тај начин биће обезбеђено постепено усклађивање са европским политикама у области зелене и дигиталне транзиције, као и јачање конкурентности рударског сектора Републике Србије.

У пракси је уочено да поједине одредбе важећег прописа захтевају прецизније дефинисање и доследнију примену, нарочито у делу који се односи на контролу и управљање стратешким и критичним минералним сировинама, чије је рационално коришћење од значаја за енергетску безбедност и индустријски развој земље.

Пракса је указала на потребу јаснијег дефинисања механизма који обезбеђују примену принципа одрживог рударства и поштовање еколошких стандарда, усклађених са напредним светским праксама. У поступцима истраживања и експлоатације потребно је прецизније уредити обавезе инвеститора у погледу заштите животне средине, рекултивације и санације терена. Такође, даљи развој дигитализације и електронског пословања допринео би повећању транспарентности и ефикасности у раду надлежних органа, као и већем поверењу јавности у институције.

Сви ови изазови указују на потребу за свеобухватним уређењем ове области, које ће обезбедити јаснију улогу државе, већу правну сигурност, транспарентност поступака и одговорно управљање природним богатствима у складу са принципима одрживог развоја.

2. Циљеви и очекивани ефекти закона

Основни циљ доношења новог Закона о рударству и геолошким истраживањима јесте успостављање савременог, транспарентног и ефикасног система управљања минералним и другим геолошким ресурсима, у складу са уставним начелима и стандардима одрживог развоја. Нови закон треба да ојача улогу државе као власника и управљача природним богатствима, уз истовремено подстицање одговорног учешћа привредних субјеката у истраживању и експлоатацији минералних сировина.

Посебан значај има унапређење правног оквира за доделу права на истраживање и експлоатацију минералних сировина, кроз различите облике уговарања који ће обезбедити јасне, транспарентне и предвидиве поступке засноване на јавном интересу и економској одрживости. Такви модели треба да омогуће већу правну сигурност, ефикаснији надзор и доследну примену еколошких и социјалних стандарда, у складу са принципима одрживог рударства.

Нови закон ће бити усклађен са европским и међународним прописима, посебно у делу који се односи на критичне и стратешке минералне сировине, одрживи развој и зелену транзицију. У том контексту предвиђено је увођење стандардизованог извештавања у складу са системима PERC, UNFC и PRMS, као и примену ESG принципа који подразумевају интеграцију еколошких, друштвених и управљачких обавеза у све фазе геолошких истраживања и рударства.

Закон ће такође бити усклађен са регулативом Европске уније, нарочито са Уредбом о критичним сировинама (Critical Raw Materials Act) и принципима Европског зеленог договора (European Green Deal), како би се обезбедило постепено усклађивање домаћег регулаторног оквира са циљевима одрживе производње, климатске неутралности и сигурног снабдевања минералним сировинама.

Нови закон ће створити основ за унапређење читавог регулаторног оквира у области рударства и геолошких истраживања, кроз ревизију подзаконских аката усклађених са међународним класификационим системима и принципима одрживог рударства. Тиме ће се обезбедити доследна примена еколошких стандарда, енергетска ефикасност, одговорно управљање отпадом и повећана транспарентност у извештавању.

Потребно је поставити јасне критеријуме за утврђивање и заштиту стратешких лежишта минералних сировина, као ресурса од посебног значаја за Републику Србију, и обезбедити њихово укључивање у просторне и развојне планове. На тај начин обезбеђује се рационално коришћење простора, боља координација између рударског и просторног планирања и дугорочна заштита националних интереса у области минералних ресурса.

Поред тога, предвиђено је увођење дигитализације и електронског пословања у све фазе поступака, кроз успостављање јединственог информационог система који ће омогућити електронско подношење захтева, вођење поступака, издавање дозвола и јавни увид у податке о истражним и експлоатационим пољима.

Применом новог закона очекује се унапређење транспарентности, ефикасности и одговорности у раду надлежних органа, јачање контроле над коришћењем ресурса и стварање стабилног оквира за развој одрживог и конкурентног рударства у Републици Србији.

3. Основна начела за уређивање друштвених односа у овој области

Полазећи од уставног начела о државном власништву над природним богатствима, нови Закон о рударству и геолошким истраживањима засниваће се на неколико кључних идејних и правних начела која треба да усмере целокупно уређење ове области.

Основно полазиште представља начело државног суверенитета и контроле, према коме је држава одговорна за планирање, коришћење и заштиту минералних ресурса у складу са јавним интересом. У том контексту, држава задржава право да дефинише стратешке и критичне минералне сировине и да одређује услове под којима се могу истраживати и експлоатисати.

Други стуб новог законског решења чини начело одрживог развоја, које подразумева да се све активности у области рударства морају спроводити тако да се обезбеди равнотежа између економске користи, заштите животне средине и друштвене одговорности. Посебно ће се водити рачуна о очувању природних екосистема, рационалном коришћењу вода и земљишта и обавезној рекултивацији простора након завршетка експлоатације.

Начело транспарентности и дигитализације биће спроведено кроз увођење електронског пословања, отворених података и јавног надзора над издавањем и коришћењем дозвола. Увођењем савремених информационих система омогућиће се да сви поступци буду јасно праћени, контролисани и доступни јавности.

Приликом израде закона користиће се подаци, смернице и анализе садржане у Нацрту Стратегије управљања минералним и другим геолошким ресурсима Републике Србије, којом су дефинисани стратешки циљеви, приоритети и мере за унапређење система управљања природним богатствима. Нови закон ће, у том смислу, представљати нормативни основ за спровођење циљева и мера утврђених Стратегијом и за даље унапређење рударског сектора у складу са принципима одрживог развоја и европским стандардима.

Позивамо заинтересовану јавност да достави писане предлоге и сугестије у вези са уређивањем горе наведених области које ће бити предмет уређивања Нацртом Закона о рударству и геолошким истраживањима у временском периоду од 27.10.2025. године до 11.11.2025. године на адресу електронске поште sektor.geologijairudarstvo@mre.gov.rs.